

بیمه انرژی فرزند نوپای صنعت نفت

اشاره

بیمه از جمله مهم ترین الزامات و خدمات مورد نیاز تمام صنایع با هر طیفی از تولید کالاها و خدمات و با هر میزان از گسترده‌گی محسوب می‌شود. اما تجربه نشان می‌دهد در صنایعی که فعالیت آنها از ماهیت بالادستی و زیربنایی برای سایر صنایع برخوردار است این اهمیت دو چندان می‌گردد. بخش انرژی را می‌توان مهم ترین این حوزه‌ها دانست. حجم گسترده و سنگین سرمایه گذاری‌های انجام شده در صنعت نفت، ریسک عملیاتی قابل ملاحظه فعالیت‌های صنعت و حجم سنگین خسارات مستقیم و غیرمستقیم ناشی از بروز حوادث احتمالی در بخش‌های مختلف زنجیره تولید، انتقال و مصرف انرژی، حضور خدمات بیمه در آن را به عاملی حیاتی در تداوم فعالیت‌های صنعت تبدیل کرده است. آنچه در ادامه می‌خوانید گزارشی است از اولین تلاش‌های انجام شده در زمینه فعال سازی و سازماندهی پتانسیل‌های بخش بیمه در حوزه انرژی کشور. در تهیه این گزارش از دیدگاه‌ها و اطلاعات آقای دکتر مجتبی سهرابی، مشاور مدیرعامل مجتمع تخصصی ولیعصر استفاده شده است.

پلان نخست: نفتکش‌ها از ترس حملات دشمن حاضر نبودند نفت ایران را به بازارهای جهانی و کشورهای خریدار منتقل کنند. منطقه خاگ که نقطه اصلی صادرات نفت بود زیر آتش دشمن قرار داشت، نرخ‌های بیمه نیز به شدت بالا رفته بود این‌ها فقط بخشی از بحران‌هایی بود که کشور در مقطع جنگ با آن روبرو بود. بیمه ایران در آن مقطع با افتتاح یک حساب نزد بانکی در لندن یک بک‌گارتی برای تضمین جبران خسارت نفتکش‌های بین‌المللی ایجاد نمود و با این اقدام جریان نفت تداوم یافت.

در طول سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری‌های کلانی برای توسعه مخازن نفتی، سکوها، خطوط انتقال، پالایشگاه‌ها و... صورت گرفته است و البته قرار است ۱۰۴ میلیارد دلار دیگر سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز صورت بگیرد. اما این سرمایه‌گذاری‌ها در معرض انواع خطرها قرار دارند. با یک آتش‌سوزی میلیاردی دلار سرمایه‌کشور خاسته می‌شود. برای محاسبه و کنترل ریسک‌های موجود صنعت انرژی راهی جزء گسترش بیمه انرژی وجود ندارد. در این راستا چهار بیمه دولتی ایران، "آسیا"، "البرز"، "دانا" به رهبری بیمه ایران کنسرسیومی را تشکیل داده‌اند تا بتوانند صنعت نفت را که با پیچیدگی

شده است، موسسات بیمه بیش از ۲۵ میلیارد دلار خسارت دیده‌اند. بیمه‌گران اتکایی در آن مناطق به دنبال این هستند که به طریقی پرداخت خسارت‌ها را محدود کنند، چون توان پرداخت این رقم در بیمه‌گران اتکایی آمریکا نیز وجود ندارد و چون خصلت بازارهای بیمه اتکایی متصل بودن آن است بازاری بیمه آسیا، خاورمیانه و اروپا نیز متأثر شده‌اند و الان تمدید بیمه‌نامه‌ها به دلیل ارقام بالای خسارت‌ها متوقف شده است. البته این نخستین باری نیست که صنعت بیمه دچار بحران شده است. ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ نیز صنعت بیمه تحت تاثیر حوادث تروریستی آمریکا قرار گرفت.

بعد از بحران یازده سپتامبر ۲۰۰۱ نرخ بیمه‌های هوایی و دریایی و مشخصاً انرژی تا ۸۰ درصد افزایش یافت که البته با افزایش نرخ‌های بیمه تا حدودی خسارت‌ها در حال جبران شدن بود و تصور این بود که از سال ۲۰۰۵ بازار بیمه یک روال منطقی را پیدا می‌کند که با یک حادثه دیگری روبرو شدیم و نرخ‌ها مجدداً به شدت افزایش خواهد یافت.

پلان سوم: هنوز ذهنیت تصمیم‌گیران نسبت به مقوله بیمه بویژه بیمه انرژی روشن نشده است. میلیاردها دلار سرمایه کشور صرف پرداخت حق بیمه‌ها به بیمه‌گران اتکایی شده است در حالی که می‌توان با اتکا به پشتوانه ذخیره ارزی، خود دولت یک بیمه اتکایی تشکیل دهد. حتی می‌توان با همکاری اقتصادی ارگان‌های مرتبط و ذینفع از جمله وزارت نفت میزان تحمل ریسک، شرکت‌های داخلی را افزایش داد تا هنگام واگذاری به بیمه‌گران اتکایی قدرت چانه‌زنی وجود داشته باشد. البته در کنار افزایش توان مالی، باید توان فنی نیز افزایش یابد.

بیمه‌گران داخلی برای دستیابی به جایگاه بایسته خود در عرصه صنعت بیمه، فعالیت‌هایی را آغاز کرده‌اند. بیمه پارسیان به عنوان یک شرکت بیمه خصوصی و قوی در بازار صنعت بیمه کشور در یک تعامل گسترده نیروی انسانی، اموال و دارایی‌های صنعت نفت را تحت پوشش بیمه قرار داده است. در حال حاضر بیمه پارسیان در حوزه‌های نظیر فازهای ۷ و ۸ طرح توسعه پارس جنوبی بخش فراساحل، فازهای ۱۰ و ۹ طرح توسعه پارس جنوبی بخش آیدات پالایشگاه نفت مرکزی (به صورت کنسرسیوم) و در صنایع ماشین‌دستی نفت سپاهان، صنایع شیمیایی ایران و کارخانجات پتروشیمی (به صورت کنسرسیوم) حضور فعال دارد.

مهدی شاکرین عضو هیات مدیره شرکت بیمه آسیا نیز معتقد است: بیمه‌های انرژی عملیات از طریق کنسرسیوم بین ۴ شرکت دولتی ایران، آسیا، البرز و دانا انجام می‌شود و هر یک از شرکت‌ها در محوری به عنوان راهبر حضور دارند که پیش از تشکیل کنسرسیوم نیز بیمه‌های حمل و نقل و باربری این صنعت تحت پوشش بیمه آسیا قرار می‌گرفت شاکرین با توضیح این که بیمه آسیا یک واحد صدور در شرکت کالای نفت مستقر کرده است می‌گوید طی سال‌های گذشته هیچ گونه مشکلی از لحاظ صدور بیمه‌نامه و پرداخت خسارت بین صنعت نفت و شرکت بیمه آسیا پیش نیامده است.

عزیزالله بیات، مدیر بیمه‌های مهندسی بیمه البرز در خصوص فعالیت‌های این بیمه ضمن اشاره به بالا بودن نسبی خطرات و همچنین قابل توجه بودن میزان سرمایه‌های در معرض خطر در بخش انرژی به این نکته اشاره می‌کند که این بیمه با انعقاد قراردادهای اتکایی بخشی از هر ریسک را به بیمه‌گران خارجی منتقل می‌کند. +

این اندیشه است که از سال ۷۵، کلیه کارهای بیمه‌های صنعت نفت را در خود متمرکز کرده است. مجتبی سهرابی، مشاور مدیرعامل مجتمع تخصصی ولیعصر بخشی از فعالیت‌های مجتمع را این‌گونه ذکر می‌کند: در بخش پتروشیمی، بیمه‌نامه جامع آتش‌سوزی و مسئولیت مجتمع بندر امام، رازی، اصفهان، بجنورد، خراسان و تبریز صادر شده است. پایانه صادراتی خاگ و عسولیه با سرمایه ۷۵۰ میلیون دلار تحت پوشش بیمه‌نامه جامع آتش‌سوزی قرار گرفته است. تاسیسات پالایشگاهی تهران، آبادان، اصفهان، اراک، بندرعباس، تبریز، شیراز، کرمانشاه، لاوان با سرمایه ۱۲ میلیارد دلار مراحل نهایی را طی می‌کند. در مناطق نفت‌خیز جنوب بیمه‌نامه‌های تاسیسات گچساران، آقاجاری، کارون، مارون و مسجد سلیمان با سرمایه ۳/۵ میلیارد دلار در حال نهایی شدن است. در مناطق نفت‌خیز مرکزی بیمه‌نامه‌های تاسیسات آهار، کنگان، بندرعباس، سرخون، زاگرس جنوبی، با تعداد ۹۰ حلقه چاه گازی فعال و ۴۱ چاه نفتی فعال در مجموع با سرمایه ۹۵ میلیون و ۷۰۰ هزار دلار صادر شده است. در بخش گاز نیز برنامه‌ریزی بیمه‌ای ۱۲ فاز پارس جنوبی صورت گرفته که برخی در کنسرسیوم و بعضی خارج از این مجموعه و مستقلاً بیمه شده‌اند. طبق آمارها هر سال بین ۲۰۰ تا ۲۲۰ میلیون دلار خسارت پرداخت شده است اما توان مالی شرکت‌های بیمه‌ای در ایران در حدی نیست که به تنهایی بتوانند ریسک‌های موجود را پوشش دهند به همین دلیل همواره بخش اعظم ریسک‌ها یعنی حدود ۸۵ درصد به بیمه‌گران اتکایی خارج از کشور واگذار می‌شود.

پلان دوم: طوفان کاترینا در آمریکا بازار بیمه انرژی را تحت تاثیر قرار داده است، خسارت‌های سنگینی به سکوها و تاسیسات دریایی آن مناطق وارد

جدول شماره ۱- فعالیت‌های بیمه البرز در صنعت نفت

شرح فعالیت	مبلغ سرمایه میلیارد ریال	یورو میلیون یورو	دلار میلیون دلار
نصب تجهیزات پالایشگاهی	بیش از ۱۲۲	-	بیش از ۹۸
انواع طرح‌های پتروشیمی	در حدود ۱۲۱	بیش از ۱۹۳	بیش از ۷۶۰۰
نصب تجهیزات نیروگاهی	بیش از ۸۴۲۰	-	-
ایستگاه‌های پمپاژ نفت	در حدود ۵۶۰۰	-	-
عملیات تعمیر نیروگاه	در حدود ۲۱	-	-
سایر موارد مرتبط	در حدود ۱۰۲	بیش از ۶۲	-

تکنیکی و پتانسیل بالای خطرپذیری روبروست زیرا چتر بیمه‌ای خود قرار دهند. مجتمع تخصصی ولیعصر حاصل